

Dyrektywa Rady 2004/80/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. odnosząca się do odszkodowań dla ofiar przestępstw

Dziennik Urzędowy L 261 , 06/08/2004 P. 0015 - 0018

Dyrektywa Rady 2004/80/WE

z dnia 29 kwietnia 2004 r.

odnosząca się do kompensaty dla ofiar przestępstw

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 308,

uwzględniając wniosek Komisji [1],

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego [2],

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego [3],

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Jednym z celów Wspólnoty Europejskiej jest zniesienie między Państwami Członkowskimi przeszkód w swobodnym przepływie osób i usług.

(2) Trybunał Sprawiedliwości orzekł w sprawie Cowan [4], że jeżeli prawo wspólnotowe gwarantuje osobie fizycznej swobodę udania się do innego Państwa Członkowskiego, to ochrona tej osoby przed doznaniem krzywdy w danym Państwie Członkowskim, na tych samych podstawach jak zamieszkujących tam obywateli i osób, jest następstwem tej swobody przepływu. Środki ułatwiające kompensatę dla ofiar przestępstw powinny stanowić część realizacji tego celu.

(3) Na posiedzeniu w Tampere w dniach 15-16 października 1999 r., Rada Europejska wezwała do sporządzenia minimalnych norm ochrony ofiar przestępstw, w szczególności dostępu ofiar przestępstw do wymiaru sprawiedliwości i ich praw do odszkodowania za szkody, z uwzględnieniem kosztów procesu.

(4) Rada Europejska w Brukseli, zebrana w dniach 25-26 marca 2004 r., w deklaracji w sprawie zwalczania terroryzmu, wezwała do przyjęcia niniejszej dyrektywy przed 1 maja 2004 r.

(5) Dnia 15 marca 2001 r. Rada przyjęła decyzję ramową 2001/220/WSiSW w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym. [5] Decyzja ta, oparta na tytule VI Traktatu o Unii Europejskiej, umożliwia ofiarom przestępstw dochodzenie kompensaty od sprawcy w ramach postępowania karnego.

(6) Ofiary przestępstw w Unii Europejskiej powinny być uprawnione do sprawiedliwej i odpowiedniej kompensaty za doznany uszczerbek, niezależnie od tego, w jakim miejscu we Wspólnocie Europejskiej przestępstwo zostało popełnione.

(7) Niniejsza dyrektywa ustanawia system współpracy w celu ułatwienia ofiarom przestępstw dostępu do kompensaty w sytuacjach transgranicznych, który powinien działać na podstawie systemów Państw Członkowskich dotyczących kompensaty dla ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy, popełnionych na ich odpowiednich terytoriach. Dlatego też mechanizm kompensaty powinien istnieć we wszystkich Państwach Członkowskich.

(8) Większość Państw Członkowskich ustanowiła już takie systemy kompensaty, część z nich ustanowiła je, wypełniając swoje zobowiązania na mocy Europejskiej Konwencji o kompensacji dla ofiar przestępstw z użyciem przemocy z dnia 24 listopada 1983 r.

(9) Ponieważ środki zawarte w niniejszej dyrektywie są konieczne dla osiągnięcia celów Wspólnoty, a Traktat nie przewiduje dla przyjęcia niniejszej dyrektywy żadnych uprawnień poza uprawnieniami zawartymi w jego art. 308, należy zatem zastosować ten artykuł.

(10) Ofiary przestępstw często nie są w stanie uzyskać kompensaty od sprawcy, ponieważ sprawca może nie posiadać koniecznych środków w celu uczynienia zadość orzeczeniu o odszkodowaniu lub ponieważ sprawca nie może zostać zidentyfikowany lub osądzony.

(11) Należy wprowadzić system współpracy między organami Państw Członkowskich w celu ułatwienia dostępu do kompensaty, w przypadkach gdy przestępstwo zostało popełnione w innym Państwie Członkowskim niż państwo będące miejscem zamieszkania ofiary.

(12) System ten powinien zapewnić, aby ofiary przestępstw mogły się zawsze zwrócić do organu w Państwie Członkowskim ich zamieszkania oraz powinien złagodzić wszelkie trudności praktyczne i językowe, które występują w sytuacji transgranicznej.

(13) System powinien obejmować przepisy konieczne dla umożliwienia ofierze przestępstwa znalezienia informacji niezbędnych do złożenia wniosku i umożliwienia skutecznej współpracy między zaangażowanymi organami.

(14) Niniejsza dyrektywa szanuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych, w szczególności, w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej jako ogólnych zasad prawa wspólnotowego.

(15) Ponieważ cel polegający na ułatwieniu dostępu do kompensaty dla ofiar przestępstw w sytuacjach transgranicznych nie może zostać osiągnięty w wystarczającym stopniu przez Państwa Członkowskie, ze względu na czynniki transgraniczne i w związku z tym, ze względu na skalę lub skutki działania, może zostać lepiej osiągnięty na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.

(16) Środki konieczne do wykonania niniejszej dyrektywy powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji [6],

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

DOSTĘP DO KOMPENSATY W SYTUACJACH TRANSGRANICZNYCH

Artykuł 1

Prawo do składania wniosku w Państwie Członkowskim zamieszkania

Państwa Członkowskie zapewniają, że w przypadku gdy umyślne przestępstwo z użyciem przemocy zostało popełnione w Państwie Członkowskim innym niż Państwo Członkowskie, w którym wnioskujący o kompensatę ma stałe miejsca zamieszkania, wnioskujący ma prawo złożyć wniosek do organu lub jakiejkolwiek innej instytucji w tym drugim Państwie Członkowskim.

Artykuł 2

Odpowiedzialność za wypłatę kompensaty

Kompensatę wypłaca właściwy organ Państwa Członkowskiego, na którego terytorium przestępstwo zostało popełnione.

Artykuł 3

Odpowiedzialne organy i procedury administracyjne

1. Państwa Członkowskie ustanawiają lub wyznaczają jeden lub kilka organów, lub jakichkolwiek innych instytucji, zwanych dalej "organami pomocniczymi", które mają być odpowiedzialne za stosowanie art. 1.

2. Państwa Członkowskie ustanawiają lub wyznaczają jeden lub kilka organów, lub jakichkolwiek innych instytucji, które mają być odpowiedzialne za orzekanie w sprawie wniosków o kompensatę, zwane dalej "organami orzekającymi".

3. Państwa Członkowskie podejmują starania w celu ograniczenia do minimum formalności administracyjnych wymaganych od wnioskującego o kompensatę.

Artykuł 4

Informacje dla potencjalnych wnioskujących

Państwa Członkowskie zapewniają, że potencjalni wnioskujący o kompensatę będą mieli dostęp do podstawowych informacji o możliwościach składania wniosków o kompensatę, przy użyciu wszelkich środków, jakie Państwa Członkowskie uznają za właściwe.

Artykuł 5

Pomoc dla wnioskującego

1. Organ pomocniczy zapewnia wnioskującemu informacje określone w art. 4 oraz wymagane formularze wniosków, w oparciu o podręcznik sporządzony zgodnie z art. 13 ust. 2.
2. Organ pomocniczy, na żądanie wnioskującego, zapewnia mu ogólne wytyczne i informacje o sposobie wypełnienia wniosku oraz o ewentualnej wymaganej dokumentacji uzupełniającej.
3. Organ pomocniczy nie dokonuje żadnej oceny wniosku.

Artykuł 6

Przekazywanie wniosków

1. Organ pomocniczy, najszybciej, jak to możliwe, przekazuje wniosek i dokumentację uzupełniającą organowi orzekającemu.
2. Organ pomocniczy przekazuje wniosek stosując standardowy formularz, o którym mowa w art. 14.
3. Język, w jakim ma być złożony wniosek i dokumentacja uzupełniająca, jest określany zgodnie z art. 11 ust. 1.

Artykuł 7

Potwierdzanie otrzymania wniosków

Po otrzymaniu wniosku przekazanego zgodnie z art. 6 organ orzekający jak najszybciej przesyła następujące informacje organowi pomocniczemu i wnioskującemu:

- a) wskazanie osoby do kontaktu lub departamentu odpowiedzialnego za rozpatrzenie sprawy;
- b) potwierdzenie otrzymania wniosku;
- c) w miarę możliwości – wskazanie w przybliżeniu terminu, w jakim zostanie wydane orzeczenie dotyczące wniosku.

Artykuł 8

Żądania informacji uzupełniających

Organ pomocniczy w razie potrzeby zapewnia wnioskującemu ogólne wytyczne dotyczące spełnienia każdego żądania informacji uzupełniających wysuniętego przez organ orzekający.

Na żądanie wnioskującego przekazuje on następnie te informacje, najszybciej, jak to możliwe, bezpośrednio organowi orzekającemu, załączając, gdzie to właściwe, wykaz wszelkiej przekazanej dokumentacji uzupełniającej.

Artykuł 9

Przesłuchanie wnioskującego

1. Jeżeli organ orzekający postanowi, zgodnie z prawem swojego Państwa Członkowskiego, przesłuchać wnioskującego lub inną osobę, w szczególności świadka lub biegłego, może on skontaktować się z organem pomocniczym w celu zorganizowania:

a) przesłuchania danej osoby(osób) bezpośrednio przez organ orzekający, zgodnie z prawem jego Państwa Członkowskiego, poprzez zastosowanie w szczególności tele- lub wideokonferencji; lub

b) przesłuchania danej osoby(osób) przez organ pomocniczy, zgodnie z prawem jego Państwa Członkowskiego, który następnie przekaze sprawozdanie z przesłuchania organowi orzekającemu.

2. Przesłuchanie bezpośrednio zgodnie z ust. 1 lit. a) może się odbyć wyłącznie we współpracy z organem pomocniczym i na zasadzie dobrowolności, bez możliwości nałożenia środków przymusu przez organ orzekający.

Artykuł 10

Powiadomienie o orzeczeniu

Organ orzekający przesyła orzeczenie w sprawie wniosku o kompensatę, stosując standardowy formularz określony w art. 14, wnioskującemu i organowi pomocniczemu, tak szybko, jak to jest możliwe, zgodnie z prawem krajowym, po wydaniu orzeczenia.

Artykuł 11

Inne przepisy

1. Informacje przekazywane między organami zgodnie z art. 6–10 są sporządzane w:

a) językach urzędowych lub w jednym z języków Państwa Członkowskiego organu, do którego informacja jest wysyłana, który odpowiada jednemu z języków instytucji wspólnotowych; albo

b) innym języku instytucji wspólnotowych, który to Państwo Członkowskie wskazało jako język, który może zaakceptować;

z wyjątkiem:

i) pełnego tekstu orzeczeń wydanych przez organ orzekający, jeżeli użycie języków jest regulowane przez prawo jego Państwa Członkowskiego;

ii) sprawozdań sporządzanych po przesłuchaniu zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. b), jeżeli użycie języków jest określone przez organ pomocniczy, z zastrzeżeniem wymogu, że odpowiada on jednemu z języków instytucji wspólnotowych.

2. Usługi świadczone przez organ pomocniczy, zgodnie z art. 1–10, nie dają powodu do roszczenia o jakikolwiek zwrot opłat lub kosztów przez wnioskującego lub organ orzekający.

3. Formularze wniosków i wszelka inna dokumentacja, przekazana zgodnie z art. 6–10, jest zwolniona z wymogu uzyskania uwierzytelnienia lub jakichkolwiek równorzędnych wymogów formalnych.

ROZDZIAŁ II

KRAJOWE SYSTEMY KOMPENSATY

Artykuł 12

1. Zasady w sprawie dostępu do kompensaty w sytuacjach transgranicznych ustanowione w niniejszej dyrektywie funkcjonują w oparciu o systemy Państw Członkowskich dotyczące kompensaty dla ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych na ich odpowiednich terytoriach.

2. Wszystkie Państwa Członkowskie zapewniają, że ich przepisy krajowe przewidują istnienie systemu kompensaty dla ofiar umyślnych przestępstw z użyciem przemocy popełnionych na ich odpowiednich terytoriach, który gwarantuje sprawiedliwą i odpowiednią kompensatę dla ofiar.

ROZDZIAŁ III

PRZEPISY WYKONAWCZE

Artykuł 13

Informacje, które mają być przesłane do Komisji oraz podręcznik

1. Państwa Członkowskie, nie później niż dnia 1 lipca 2005 r., prześlą Komisji szczegóły dotyczące:

a) wykazu organów ustanowionych lub wyznaczonych zgodnie z art. 3 ust. 1 i art. 3 ust. 2, z uwzględnieniem, gdzie to właściwe, informacji o szczególnej i terytorialnej właściwości tych organów;

b) języka(-ów) określonego(-ych) w art. 11 ust. 1 lit. a), który(-e) organy te mogą zaakceptować do celu stosowania art. 6–10 oraz języka lub języków urzędowych, innych niż ich własny, który jest lub które są do zaakceptowania w celu przekazywania wniosków zgodnie z art. 11 ust. 1 lit. b).

c) informacji przewidzianych w art. 4;

d) formularzy wniosków o kompensatę.

Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich późniejszych zmianach w odniesieniu do tych informacji.

2. Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi, sporządzi i opublikuje w Internecie podręcznik zawierający informacje dostarczone przez Państwa Członkowskie zgodnie z ust. 1. Komisja jest odpowiedzialna za zorganizowanie koniecznych tłumaczeń podręcznika.

Artykuł 14

Standardowe formularze do przekazywania wniosków i orzeczeń

Najpóźniej do dnia 31 października 2005 r. opracowane zostaną standardowe formularze do przekazywania wniosków i orzeczeń zgodnie z procedurą określoną w art. 15 ust. 2.

Artykuł 15

Komitet

1. Komisja jest wspomagana przez Komitet.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, zastosowanie mają art. 3 i 7 decyzji 1999/468/WE.

3. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 16

Centralne punkty kontaktowe

Państwa Członkowskie wyznaczają centralny punkt kontaktowy w celach:

a) wspierania wykonania art. 13 ust. 2;

b) wspierania ścisłej współpracy i wymiany informacji między organami pomocniczymi a orzekającymi w Państwach Członkowskich; oraz

c) udzielania wsparcia i poszukiwania rozwiązań wszelkich trudności, jakie mogą wystąpić w zastosowaniu art. 1–10.

Punkty kontaktowe spotykają się regularnie.

Artykuł 17

Korzystniejsze przepisy

Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich w takim zakresie, w jakim takie przepisy będą zgodne z niniejszą dyrektywą, do:

- a) wprowadzenia lub utrzymania przepisów korzystniejszych dla ofiar przestępstw lub wszelkich innych osób dotkniętych przestępstwami;
- b) wprowadzenia lub zachowania przepisów w celu kompensaty dla ofiar przestępstw popełnionych poza ich terytorium, lub dla wszelkich innych osób dotkniętych takimi przestępstwami, z zastrzeżeniem warunków, które Państwa Członkowskie mogą w tym celu określić.

Artykuł 18

Wykonanie

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 1 stycznia 2006 r., z wyjątkiem art. 12 ust. 2, w którego przypadku datą wykonania jest dzień 1 lipca 2005 r. Państwa Członkowskie niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.
2. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć, że środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy będą miały zastosowanie wyłącznie do wnioskujących, którzy doznali uszczerbków w wyniku przestępstw popełnionych po dniu 30 czerwca 2005 r.
3. Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia ustanawiane są przez Państwa Członkowskie.
4. Państwa Członkowskie przekażą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 19

Przegląd

Nie później niż do dnia 1 stycznia 2009 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy.

Artykuł 20

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Artykuł 21

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 29 kwietnia 2004 r.

W imieniu Rady

M. McDowell

Przewodniczący

[1] Dz.U. C 45 E z 25.2.2003, str. 69.

[2] Opinia wydana dnia 23 października 2003 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

[3] Dz.U. C 95 z 23.4.2003, str. 40.

[4] Sprawa 186/87, Zb. Orz. 1989, str. 195.

[5] Dz.U. L 82 z 22.3.2001, str. 1.

[6] Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.
